

DOPORUČENÍ

pro tvorbu podmínek zakládání a provozu lesních mateřských škol v České republice

Úvod

Tento dokument vznikl jako součást projektu česko-německé spolupráce v oblasti lesních mateřských škol s cílem usnadnit zřizování a provoz lesních mateřských škol ze strany české veřejné správy, tzn. hledat řešení existujících bariér bránících etablování lesních mateřských škol v ČR.

Ministerstvo životního prostředí České republiky, které dlouhodobě lesní mateřské školy podporuje, uspořádalo 2.- 3. listopadu 2015 seminář ve spolupráci s německou Spolkovou agenturou pro životní prostředí (Umweltbundesamt, UBA) a Nadací pro přírodu a životní prostředí spolkové země Sasko (Sächsische Landesstiftung Natur und Umwelt, LaNU). Mezi účastníky semináře byli zaměstnanci MŽP, němečtí experti, zaměstnanci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, zaměstnanci českých (státních) hygienických a zdravotnických institucí, Ministerstva zemědělství ČR a Ministerstva pro místní rozvoj ČR, a také zástupci Asociace lesních MŠ. Mezi přednášejícími experty z Německa byla ředitelka Lesní mateřské školy Fröbel z Lipska, vedoucí Německé asociace přírodních a lesních mateřských škol, zástupkyně Státního úřadu spolkové země Porýní-Falc pro sociální záležitosti, mládež a poskytování sociálních služeb a expert na vyhodnocování rizik ve školství. Přednášející poukázali na řadu různých úhlů pohledu na lesní mateřské školy v Německu.

Během dvoudenního setkání s českými a německými odborníky se ukázalo, že lesní mateřské školy v Německu se od českých téměř neliší, ale liší se provozní a zřizovací podmínky dané státem. Obecně lze říci, že žádná z německých spolkových zemí nefunguje ve srovnatelném legislativním rámci a nedisponuje proto formálními náležitostmi, které by mohly být přímo aplikovány na současnou situaci v České republice. V průběhu semináře a v následných pracích se ale podařilo shromáždit „kousky skládačky“ z několika spolkových zemí a použít je jako užitečné inspirativní vodítko pro další kroky v nastavování podmínek v ČR.

Projekt byl financován na německé straně v rámci grantového programu Spolkového ministerstva životního prostředí SRN (Advisory Assistance Programme for Environmental Protection in Countries in Central and Eastern Europe, the Caucasus and Central Asia) a na české straně z prostředků Ministerstva životního prostředí.

Situace lesních mateřských škol v Německu

V Německu existuje mnoho různých zřizovatelů a provozovatelů mateřských škol, včetně lesních. Finanční podpora a schvalování jednotlivých mateřských škol závisí na povolení k provozu na základě zaregistrování v tzv. plánu potřebných míst pro děti (Bedarfsplan), který vede samosprávný orgán. Předpisy pro provoz mateřských škol se liší v každé spolkové zemi (Bundesland). Ve většině spolkových zemí jsou mateřské školy pod kontrolou ministerstva sociálních věcí.

Každá spolková země má pro lesní mateřské školy různé zákony týkající se poměru zaměstnanců a dětí, stavebních a hygienických norem. K plnění hygienických norem dochází rozdílnými způsoby, v závislosti na konkrétních domluvě s místními úřady. Neexistuje tedy jednotná norma pro všechny, ale rámcové podmínky pro všechny vzdělávací instituce, které se upravují až dle místních potřeb a možností jednotlivých institucí.

V současné době existuje přibližně 1500 schválených lesních mateřských škol, první byla oficiálně schválena v roce 1993. Tyto lesní mateřské školy mají odlišné koncepty, zejména co se týče budovy či alternativního zázemí a doby pobytu dětí ve školce. Aby mohla být lesní mateřská škola plně schválena, je do procesu zapojeno několik oficiálních činitelů: stavební dozor (v odlišném smyslu, než v ČR, důraz je kladen na souhlas a domluvu majitele pozemku s pronajímatelem), vlastníci lesa, hasičský sbor, zdravotnický a hygienický úřad, státní úřad pro mládež.

Každá spolková země v Německu našla způsob pro kompletní schválení a uznání lesních mateřských škol jako legitimní formy předškolní výchovy. Tato rozhodnutí byla učiněna místními sociálními úřady pro mládež (Jugendamt) po konzultaci s dalšími oficiálními úřady v této oblasti. Tyto místní sociální úřady pro mládež nesou odpovědnost za kontrolu a také poradenství pro mateřské školy a jejich zaměstnance, např. když žádají o povolení k provozu.

Významný rozdíl v podmínkách provozu je mezi celodenní a půldenní lesní mateřskou školou. Není pravidlem, aby celodenní lesní mateřské školy disponovaly budovou, nicméně vyskytuje se u nich častěji než v půldenních lesních MŠ. Půldenní lesní MŠ mívají většinou jen přístřeší. V některých spolkových zemích (např. Porýní-Falc) může být les interpretován jako „třída“ a uznané místo pro poskytování výuky.

V Německu působí Asociace přírodních a lesních mateřských škol (BvNW, Bundesverband der Natur und Waldkindergärten), která je uznávanou institucí a autoritou poskytující poradenství začínajícím i zkušenějším lesním mateřským školám.

Situace lesních mateřských škol v České republice

V České Republice je většina mateřských škol provozována místními úřady, obcemi nebo městy. Jsou registrovány u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Vedle ministerstva a příslušného odpovědného orgánu provozujícího mateřskou školu (obvykle obce) neexistuje žádný další správní orgán srovnatelný s německým „Jugendamt“ (obecní sociální úřad pro mládež). Prozatím jsou v registru Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako instituce předškolního vzdělávání zapsány pouze běžné mateřské školy. Jen takové mateřské školy mohou získat finanční podporu od státu. Zatím neexistuje žádný ekvivalent německého plánu potřebných míst pro děti u místních orgánů (Bedarfsplan), ale mohou existovat rozhodnutí úrovně obcí týkající se tohoto požadavku.

V současné době existuje více než 120 lesních mateřských škol založených v posledních 6 letech. Žádná z nich není zapsaná v registru ministerstva školství. Existují pouze dvě výjimky - lesní mateřské školy, které jsou připojeny k běžným mateřským školám, tudíž mají k dispozici jako zázemí standardní budovu. Lesní mateřské školy nejsou z tohoto důvodu akceptovány jako vzdělávací instituce, protože souvisejícími předpisy je ustanoveno, že budova (pevně vybudované struktury) je vždy nutná pro provoz vzdělávací instituce. Jiné typy zázemí nemají parametry, které mohou dostát např. hygienickým normám, jež jsou odvozeny od fungování budov.

V praxi lesních školek bývají hojně využívané jurty, stany či maringotky. Náklady na stavbu a provoz plnohodnotné standardní budovy jsou vysoké a zbytečné, protože děti se pohybují venku. Ve srovnání, náklady na budovu MŠ dle vyhlášky MZ jsou až desetinásobné oproti nákladům na vybudování zázemí pro lesní MŠ.

Hygienické a zdravotní standardy v České republice neopravňují rodiče, aby svým dětem běžně zajišťovali kompletní stravování, například s využitím jídelních termosek. Problematické je také zásobování pitnou vodou dováženou v barelech, což komplikuje zajištění stravování pro děti v lesních mateřských školkách. V Německu jsou tyto způsoby zajištění stravy a jídla možné i ve státem podporovaných zařízeních.

České lesní mateřské školky jsou sdružené v Asociaci lesních mateřských škol (ALMŠ), která je zastupuje navenek, poskytuje poradenství apod. Z pohledu ALMŠ jsou to zejména nároky na zázemí s charakterem budovy a s tím související hygienické požadavky, které brání oficiálnímu uznání a zápisu lesních mateřských škol do rejstříku škol a školských zařízení. Z tohoto důvodu jsou důležitými cíli ALMŠ akceptace jurt, maringotek a dalších druhů přístřeší ochranného charakteru (splňující odpovídající bezpečnostní a hygienické požadavky). ALMŠ dlouhodobě klade důraz na vzdělávací program, nikoliv na druh budovy. Jednou ze zásadních potřebných změn je dle ALMŠ také změna počtu dětí a zaměstnanců v jedné třídě.

Doporučení pro další kroky ...

Následující doporučení vzešlá ze česko-německé spolupráce jsou strukturována podle identifikovaných legislativních bariér, které v České republice ovlivňují či ovlivňovali zakládání a provoz lesních mateřských škol.

1. ZAKOTVENÍ VE ŠKOLSKÉM SYSTÉMU

Gesce: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Ministerstvo zdravotnictví (MZd), Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR)

Související právní předpisy:

- školský zákon č. 561/2004 Sb.
- vyhláška MZd č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory určené pro vzdělávání
- stavební zákon č.183/2006 Sb.

1.1. Vymezení definice lesních školek

Bariéra: Česká legislativa až donedávna pojem LMŠ ani zázemí LMŠ neregistrovala, byla vždy vázána na poskytování vzdělávání uvnitř budovy, nepočítala s variantou, že by vzdělávání mohlo probíhat ve venkovních prostorách. Faktu, že děti pobývají řadu hodin v interiéru, odpovídají i požadavky na technické parametry budov využívaných ke vzdělávání.

V německých legislativních dokumentech není uvedena žádná definice lesní MŠ. V případě projednávání parametrů lesních mateřských škol je kladen jasný důraz na „vzdělávání v přírodě“. Česká legislativa až do nedávna pojem LMŠ, ani pojem zázemí LMŠ, také neznala. Klíčové je, že se **Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy v květnu 2016 podařilo prosadit v Parlamentu České republiky novelu školského zákona, který schválil i definici lesních mateřských školek:** „*Za lesní mateřskou školu se považuje mateřská škola, ve které vzdělávání probíhá především ve venkovních prostorách mimo zázemí lesní mateřské školy. Zázemí lesní mateřské školy slouží pouze k příležitostnému pobytu. Zázemí lesní mateřské školy nesmí být stavbou.*“ Toto legislativní zakotvení, které se podařilo prosadit v době trvání projektu, je důležitým základem pro navazující dokumenty (vyhlášky).

- Protože u lesních MŠ probíhá vzdělávání mimo zázemí, děti se nezdržují v interiéru po dlouhý čas, je v návaznosti na zakotvení ve školském zákoně vhodné se zaměřit na změnu technických požadavků na zázemí LMŠ.

1.2. Počet dětí a zaměstnanců

Bariéra: Český způsob financování klasických MŠ využívá k výpočtu státního příspěvku počet žáků (max. 26 dětí/žáků na 1 dospělého/učitele), tzv. normativ. Velké množství dětí ve třídě brání pohybu učitelů s dětmi mimo brány klasické školky. Aby byl pohyb dětí v LMŠ bezpečný a současně se zajistilo kvalitní vzdělávání dětí, bývá v LMŠ poměr dětí k dospělým 16:2.

Počet dětí a pedagogických pracovníků pro vzdělávání v přírodě není jednotně ustanoven, v praxi se jedná o rozmezí alespoň 2 dospělých osob na 10 až 16 dětí. Doporučený max. počet dětí na 2 dospělé osoby by měl být projednán při revizi související legislativy. Kapacita MŠ a počet personálu se týká mimo jiné také překážek neexistujícího vícezdrojového financování a vícezdrojového pedagogického vzdělávání.

- Je vhodné se zabývat možností úpravy počtu dětí a pracovníků nejen lesních ale i běžných mateřských škol s cílem umožnit i zde častější kontakt dětí s přírodou.

1.3. Vzdělávání pedagogických pracovníků

Bariéra: Dle české legislativy musí mít učitel v MŠ pedagogické vzdělání zaměřené konkrétně na výuku v předškolním zařízení. Řada zaměstnanců LMŠ takové vzdělání má (cca 60%) avšak řada dalších má pedagogické vzdělání zaměřené např. na vzdělávání dětí na ZŠ.

Je třeba nabízet vhodnou podporu pro děti vzdělávané v přírodě. Předškolní vzdělávání dle zákonné úpravy musí být i v lesních mateřských školkách plně zajištěno.

- Proto je doporučeno, aby měl vždy jeden z pedagogů LMŠ, klasické pedagogické vzdělání a ručil za splnění povinných předškolních učebních plánů vzdělávacího programu (plnění RVP na základě ŠVP).

Celodenní pobyt v přírodě vyžaduje zároveň specifické odborné dovednosti zaměstnanců. Ovládání přírodních věd (zejm. biologie a ekologie) a rukodělných dovedností zaměstnanci lesní MŠ je pro rozvoj dětí obohacující a důležité.

- Proto by požadavky na vzdělání asistenta pedagoga LMŠ měly zahrnovat kromě vzdělání v oblasti předškolní výchovy i speciální zaměření na odborné kompetence související s aktivitami v LMŠ (přírodní vědy, manuální zručnost apod.) Další vzdělávání v navazujících či tematických kurzech by mělo být doporučeno všem zaměstnancům.

Z německé praxe je třeba také zmínit další druh zaměstnanců – tzv. „studijní návštěvy“ - tzn. studenty na praxi, čerstvé absolventy nebo potenciální budoucí pedagogy. V německých lesních školkách jsou do provozu nejen lesních MŠ, běžně zapojováni. Jejich dovednosti, nové nápady nebo pomoc s méně obtížnými úkoly může být přínosná nejen pro děti, ale i pro pedagogické pracovníky.

- V interních dokumentech každé LMŠ, by měly být uvedeny podmínky spolupráce se „studijními návštěvami“, jejich zodpovědnosti, možný prostor pro seberealizaci a odpovědná osoba pro komunikaci s nimi.

Lesní mateřské školy jsou v České republice novým fenoménem. Celodenní pobyt a vzdělávání v přírodě klade nové nároky na pedagogy. To má za následek potřebu rozšíření studia na pedagogických fakultách nebo vytvoření nových oborů na univerzitách nebo jinými poskytovateli (soukromého) vyššího vzdělávání. V Německu jsou nabízeny obě varianty.

- Bylo by vhodné v ČR zavést nové studijní programy při pedagogických fakultách, zaměřené na „přírodní nebo venkovní pedagogiku“, případně možnost absolvování „pedagogického minima“ se zaměřením na vzdělávání v přírodě.

1.4. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Bariéra: Přestože v roce 2012 bylo úspěšně ukončeno státem řízené pokusné ověřování vzdělávacích dopadů v LMŠ Lesníček, které konstatovalo soulad s RVP pro předškolní vzdělávání, není u pedagogické veřejnosti LMŠ chápána jako plnohodnotná forma předškolního vzdělávání.

Německá dlouhodobá praxe potvrzuje, že lesní mateřské školy mohou dětem nabídnout stejný standard vzdělávání jako běžné mateřské školy. Všechny lesní mateřské školky v Německu se řídí spolkovými rámcovými vzdělávacími programy a dalšími předpisy a integrují je do svých interních dokumentů. Jedním z povinných požadavků, aby byla školka zapsána do registru MŠMT, je přijetí a uplatňování rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV).

- Všechny LMŠ v ČR by měly vytvářet školní vzdělávací plány (ŠVP) na základě RVP pro předškolní vzdělávání. Jejich ŠVP by měly příkladně rozpracovávat koncept vzdělávání v přírodě.

Speciálním tématem v lesních mateřských školách v Německu je řízení rizik a jejich vyhodnocení. Je to jeden ze specifických komponentů každodenního programu lesních mateřských škol, který existuje v duchu motto: „Malá zranění zamezují větším nehodám“.

- Doporučuje se především LMŠ, ale i ostatním MŠ, systémově pracovat s hodnocením rizik (Systém řízení kritických bodů, HACCP). Každé riziko musí být definováno a vyhodnoceno v interních dokumentech školky. Rizika, která jsou přijatelná, by měla být podpořena pravidly (např. pravidla pro práci s ostrými noži). Rodiče i jejich děti by měli být seznámeni s možnými riziky a pravidly.

1.5 Povinná předškolní docházka

Bariéra: V lednu 2016 schválil Parlament České republiky zavedení jednoho roku povinné předškolní docházky se zavedením od září 2017. Pokud LMŠ nebudou v registru vedeném MŠMT do tohoto termínu, nebudou oprávněnými poskytovateli vzdělávání pro děti od 5ti let a děti z LMŠ by tak musely na předškolní rok měnit předškolní zařízení.

V Německu neexistuje povinná předškolní docházka. Zároveň existuje více způsobů jak poskytnout pomoc a podporu dětem se speciálními potřebami.

- Do září 2017, resp. května 2017 by měly být v praxi uplatněny nově vzniklé podmínky pro zajišťování povinné předškolní docházky v lesních mateřských školách. Tzn. na základní oporu ve školském zákoně by do tohoto data měla navázat doplnění doprovodných vyhlášek (zejména hygienické a pedagogické), zejména v gesci MZd a MŠMT.

2. HYGIENICKÉ PODMÍNKY a OCHRANA VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

Gesce: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Ministerstvo zdravotnictví (MZd), Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), Ministerstvo zemědělství (MZe)

Související právní předpisy:

- školský zákon č. 561/2004 Sb.
- vyhláška MZd č. 410/2005 Sb. o hygien. požadavcích na prostory určené pro vzdělávání
- stavební zákon č.183/2006 Sb.
- lesní zákon č. 289/1995 Sb.
- zákon o ochraně veřejného zdraví č. 258/2000 Sb.

2.1. Formy přístřeší a hygienické zázemí

Bariéra: Česká legislativa zná jen vzdělávání v budově. Je-li pak zázemí LMŠ považováno za stavbu, musí stát na pozemku k tomu určeném územním plánem. Místa, kde nyní stojí LMŠ (v lese, či jeho blízkosti) nejsou ÚP určena pro tyto účely (např. občanskou vybavenost). Existuje zde přímý rozpor s lesním zákonem. Pokud chceme, aby LMŠ byly u lesa, téměř vždy se jedná o chráněný prostor, kde nemohou stát stavby. V případě vyjmutí prostoru z plnění funkce lesa, se vystavujeme riziku, že po ukončení provozu školky tam vznikne např. supermarket.

LMŠ často používají jurtu nebo maringotku, nicméně stavební úřady nemají jasný návod, jak při rozhodování o zázemí LMŠ rozhodovat. Není možné aplikovat na zázemí LMŠ pravidla pro budovy, jurty stejným nárokům jako kamenné budovy nevyhoví. LMŠ jsou tak nuceny budovat drahá zázemí, která jsou pro ně zbytečná a nevyužívaná.

Aktuálně je v MŠ vyžadováno 1 WC pro 4 děti, každé dítě musí mít vlastní ručník, který se nesmí dotýkat ručníků dalších dětí.

Při jednání zdůraznili němečtí partneři především význam lesa jako dominantního místa poskytovaného vzdělávání v LMŠ. Les lze v Německu v kontextu lesních mateřských škol považovat za základní „prostor pro výuku“. Důraz je kladen na pobyt a vzdělávání dětí v přírodě.

- Proto se doporučuje, aby se v případě LMŠ v ČR na les nahlíželo, jako na místo poskytovaného vzdělávání.

Přístřeší je v případě LMŠ určeno jen pro krátkodobý příležitostný pobyt (stravování, odpočinek), nikoli pro výchovně-vzdělávací činnost. Asociace LMŠ proto doporučuje ve svých Standardech kvality a Infobalíčku pro zakládající lesní MŠ základní parametry vycházející z německých i českých příkladů dobré praxe.

V Německu je zvykem, že místní kontrolní úřady (např. místní hygienické stanice) doporučují podmínky pro konkrétní místo a konkrétní lesní mateřskou školu (nebo jakoukoli jinou školku) - princip decentralizace rozhodovacího procesu v Německu řeší mnoho otázek, které se týkají hygienických podmínek. Pro účely centrálního řízení provozních podmínek jsou tato doporučení obtížně zobecnitelná.

- Je třeba formulovat taková opatření, například nové vyhlášky, nebo stanovení nových výjimek ze zákona, které umožní existenci zázemí LMŠ v blízkosti lesa a současně zohlední specifičnost jejich využití a veřejnou prospěšnost.

Toalety musí být řešeny v souladu s hygienickými podmínkami vhodnými jak pro děti, tak pro životní prostředí. Je proto doporučeno zavést separační kompostovací toalety, jejichž používání je v Německu rozšířeno a není spojeno se zvýšením zdravotního rizika. Počet toalet a umyvadel „per capita“ a jejich výška není v německých spolkových zemích stanovena žádným pravidlem. Každá lesní mateřská školka musí respektovat potřeby dětí, které ji navštěvují.

- Jedna či dvě toalety v přístřeší lesní mateřské školy mohou být dostatečné množství pro 15 dětí, které jsou většinu dne mimo toto přístřeší. Zároveň je užitečné vycházet z praxe dlouhodobě existujících LMŠ a nastavovat osvědčená hygienická pravidla vycházející z jejich zkušenosti.

2.2. Stravování

Bariéra: Vzdělávací zařízení dle aktuální legislativy musí dětem zajistit stravu a pitný režim. Není možné, aby stravu dětem zajišťovali rodiče např. donesením vlastního jídla a pití v termosce. Problematické je také zajišťování vody jiným způsobem, než z vodovodního řádu, např. dovozem v barelech.

Stravování v lese není v Německu takový problém jako v České republice. Rodiče mohou dětem poskytovat jídlo z domova a mimo to přinášejí dětem (teplý) oběd externí dodavatelé. Lesní mateřské školy většinou disponují pitnou vodou v barelech, kterou udržují čistou (k tomu se vztahují různé provozní předpisy). Jídlo a pití v České republice musí být dětem poskytnuto mateřskou školou nebo externím dodavatelem v budově (výdejna s jídelnou). Rodiče nejsou oprávněni mít v průběhu pobytu dítěte ve školce jídelní a pitný režim zcela ve své režii.

Principy dodávání a vydávání stravy platné v členských zemí EU jsou uplatněny ve všech německých lesních mateřských školách. Z toho vyplývá, že existuje řešení pro dodávání potravin ve venkovním prostředí.

V Německu neexistuje legislativní překážka, která by zakazovala nošení vlastního jídla jako je například svačina nebo oběd do lesních mateřských škol. Musí být splněny standardní hygienické podmínky. Rodiče ručí za hygienické a nutričně vyvážené potraviny. Může jim pomoci seznam doporučení (dezinfekční proces, typy termoboxů, nutriční tabulky atd.).

- Možným řešením mohou být externí dodavatelé, kteří přivážejí jídlo dětem na smluvené místo. Tato varianta by měla být projednána se zástupci ministerstva. Jako nový počáteční bod pro diskuzi o tématech bezpečnosti bylo doporučeno hodnocení rizik.
- Doba péče o děti je jedním z možných témat k diskuzi, které by mohlo vyřešit problém, který se týká dovozu obědů v některých lesních mateřských školách: může se dělit na půldenní (bez oběda) nebo celodenní (s obědem) dobu péče.

Dodávání vody v barelech je v Německu povoleno. Různé spolkové země mají různé podmínky pro předcházení kontaminace pitné vody. Některé spolkové země disponují seznamy dezinfekčních doporučení pro barely a termoboxy dodávané z vlastních vodních zdrojů (domovů).

- Při projednávání alternativních řešení pro venkovní prostředí se doporučuje používat hodnocení rizik (Systém řízení kritických bodů, HACCP).
- Vzhledem k tomu, že jak ČR, tak SRN podléhá stejné evropské normě, mělo by být možné a je doporučeno adaptovat některá německá řešení (termosky, stanovení podmínek pro používání vody v barelech apod.)

2.3. Očkování

Bariéra: Zákon o ochraně veřejného zdraví č. 258/2000 Sb. nepočítá s možností docházky dětí, které nejsou očkovány do předškolních vzdělávacích zařízení. Problematicky se jeví současný pobyt očkovanych a neočkovanych dětí z epidemiologického hlediska.

V Německu neexistuje povinné očkování, což obnáší jiný úhel pohledu. Nevyplynul z něj dosud žádný systémový zdravotnický problém. Toto téma však není ze své podstaty specifikum lesních mateřských škol, ale širší debaty ke zdravotní péči o děti. Z tohoto titulu zde není předmětem doporučení pro lesních MŠ v České republice.

3. FINANCOVÁNÍ LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL

Definice lesních mateřských škol, která je uvedena v části 1.1, otevírá nové možnosti financování lesních mateřských škol jako regulérních školských zařízení. Běžné mateřské školy a lesní mateřské školy mají stejný cíl: vzdělávat děti. Proto by měla být stanovena náležitá státní finanční podpora pro oba typy školek.

Mimoto by se měly projednat a zvážit následující body:

- Finanční podpora lesních mateřských škol místními orgány: V porovnání s běžnými mateřskými školami by úřady ušetřily finanční prostředky vzhledem k tomu, že náklady na chod zázemí a přilehlých pozemků lesní MŠ jsou nižší. Tyto prostředky by mohly být použity na vyšší náklady vynaložené za pedagogické pracovníky lesních mateřských škol.
- Finanční podpora ze strany rodičů: Vyšší náklady vynaložené za pedagogické pracovníky by mohly být spolufinancovány rodiči.
- Měli by být oficiálně schváleni tzv. „asistenti v LMŠ“, kteří by dohlíželi na skupinu dětí a pomáhali pedagogickému pracovníkovi, nebylo by tak potřeba zaměstnávat v týmu dva finančně nákladné pedagogické pracovníky, asistenti by podléhali nižším platovým třídám a formám odměn.

4. KOMUNIKACE MEZI ZAJINTERESOVANÝMI SUBJEKTY

Aktivní spolupráce nejrůznějších státních a regionálních orgánů se zástupci lesních MŠ je i nadále nezbytná. Vytvoření schůdných a prospěšných pravidel pro lesní mateřské školy může být uskutečněno pouze v případě, že je zajištěna dobrá komunikace mezi všemi zúčastněnými stranami. Dobrá spolupráce, při které se všichni snaží nalézt řešení, může vyřešit všechny zbývající problémy.

- Proto je doporučeno zavést pravidelná jednání mezi příslušnými ministerstvy a LMŠ.
- Vedle toho by bylo vhodné uspořádat další semináře v partnerství Ministerstva životního prostředí s německými partnery jako již ověřenou platformu pro výměnu zkušeností. Na těchto seminářích se mohou setkat všichni účastníci a mohou prodiskutovat současné problémy a další posílení environmentálního vzdělávání v přírodě v mateřských školách.

Závěrem

Lesní mateřské školy po celém světě jsou rozrůstající se hnutí alternativního předškolního vzdělávání. Kombinace principů decentralizace rozhodovacího procesu a konstruktivního posouzení rizik pomohlo v Německu ukotvit lesní mateřské školy ve vzdělávání. Tato skutečnost poukazuje na to, že lesní mateřské školy neohrožují stabilitu systému, naopak jej vhodně doplňují a napomáhají socializaci dětí v kolektivu. Přestože v České republice výše zmíněná decentralizace rozhodovacího procesu není aktuální, může vést k výstupům jen spolupráce mezi zástupci lesních MŠ a státními experty a snaha o reálné začlenění lesních mateřských škol do českého vzdělávacího systému. Proto je nezbytné pokračovat v jednáních založených na osvědčených metodách, hledat nová alternativní řešení a zajistit dobrou komunikaci s veřejností a úřady.

Situace se v České republice od doby konání semináře vyvíjela příznivě pro návrh definice lesních mateřských škol v českém školském zákoně. Z definice nyní jasněji vyplývá, že tento typ předškolního zařízení je schopný splnit vzdělávací funkci bez nutnosti zázemí v podobě budovy. Další doporučení pro následný legislativní proces zdůrazňují, že systém registrace lesních mateřských škol by měl zohledňovat jak různé místní podmínky (včetně hodnocení rizik, hygieny, atd.), tak i kvalifikaci a počet pedagogických pracovníků.

Ministerstvo životního prostředí chápe oblast kontaktu dětí s přírodou jako jedno ze zásadních témat v rámci EVVO pro následující roky. Cílem MŽP je, aby legislativa a společenské klima podporovali přímý kontakt dětí a dospělých s přírodou (zážitky, zkušenosti), aby neexistovaly zbytečné bariéry (např. legislativní v oblasti hygieny a bezpečnosti), aby výuka v terénu a v kontaktu s přírodou byla vymezena a podporována jako plnohodnotný způsob vzdělávání ve školách všech stupňů i v dalších vzdělávacích zařízeních a byly pro ni vytvořeny podmínky.

Za tímto účelem MŽP plánuje následující aktivity:

- Obnovení Pracovní skupiny pro kontakt dětí s přírodou.
- Zhodnocení legislativních i nelegislativních norem v oblasti hygieny a bezpečnosti z hlediska jejich vlivu na kontakt dětí a dospělých s přírodou.
- V rámci pravidelných revizí RVP integrovat výuku v terénu a v přímém kontaktu s přírodou jako plnohodnotný a nepominutelný způsob vzdělávání ve školách.
- Usnadnit školám vzdělávání v přírodě a motivovat je k němu.
- V oblasti LMŠ je pak cílem podpora stabilizace této formy předškolního vzdělávání, zejména spolupráce na doprovodných vyhláškách v oblasti hygieny apod. Zároveň cítíme, že ČR za posledních 5 let získala v oblasti LMŠ obrovské zkušenosti a proto je cílem MŽP i předávat tyto zkušenosti do zahraničí.